

ODPOVĚDNOST V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

2013

Ilona Jančářová

DRUHY ODPOVĚDNOSTI

1. Správně právní
2. Trestně právní
3. Občanskoprávní
4. Odpovědnost za ekologickou újmu



Správně právní odpovědnost

- Sekundární povinnost strpět a nést sankci, která vzniká v důsledku porušení povinnosti primární



Retrospektivní pojetí právní odpovědnosti

Odpovědnost správně právní

Správní delikt – protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, které není trestným činem a za které ukládá trest podle předpisů správního práva správní orgán

Znaky správního deliktu:

- Protiprávnost
- Jednání
- Odpovědná osoba
- Trestnost jednání
- Zavinění (pouze u některých deliktů)

JUDIKATURA

Jednání:

- Opomenutí je stanoveno na roveň konání, jestliže subjekt nevykonal to, co bylo jeho právní povinností

JUDIKATURA

Odpovědná osoba:

- Veřejnoprávní povinnost, zavazující adresáta právní normy, nelze převést soukromoprávním ujednáním (smlouvou uzavřenou podle ObchZ nebo OZ) na jinou osobu a tudíž se tak nelze ani zbavit deliktní odpovědnosti s odkazem na smluvní ujednání s třetí osobou.

JUDIKATURA

Odpovědná osoba:

K přenosu veřejnoprávní odpovědnosti na jinou osobu nemůže bez dalšího dojít uzavřením smlouvy. Pokud však správní orgán posuzuje deliktní odpovědnost konkrétní osoby, která sama zajistila smluvně plnění svých zákonných povinností prostřednictvím jiného, musí být její vlastní jednání naplňující znaky skutkové podstaty správního deliktu prokazováno v kontextu všech učiněných kroků, tedy i zkoumáním existujících smluvních vztahů a jednáním smluvních partnerů v průběhu rozhodného období.

Odpovědnost správně právní

Předpoklady správně právní odpovědnosti:

a) Objektivní

- protiprávnost jednání,
- škodlivé následky tohoto jednání
- příčinný vztah mezi tímto jednáním a následkem

b) Subjektivní

- zavinění



JUDIKATURA

- Ke spáchání správního deliktu a vzniku odpovědnosti vlastníka lesa musí být mj. naplněny všechny znaky skutkové podstaty, mezi než patří objektivní stránka deliktu. Obligatorními znaky objektivní stránky jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi.
- Zákon o lesích vyžaduje, aby jednání způsobilo předvídaný následek spočívající v ohrožení nebo poškození životního prostředí v lesích

Odpovědnost správně právní

Správní sankce:

- a) Správní tresty
- b) Správní sankce
obnovující povahy



Sankce – nepříznivý následek ukládaný v
důsledku porušení právní povinnosti

JUDIKATURA

Princip retroaktivity in mitius::

- Vyvození odpovědnosti a uložení postihu při trestání správních deliktů je nutné posoudit podle právní úpravy účinné v době, kdy k jednání došlo. To však neplatí, pokud je právní úprava v době rozhodnutí pro delikventa příznivější.

Správně právní odpovědnost

Lhůty k ukládání sankcí:

- objektivní
- subjektivní



JUDIKATURA

- Jednání, jímž pachatel udržuje protiprávní stav, závadný z hlediska správního práva, tvoří jeden skutek a jeden správní delikt až do okamžiku ukončení deliktního jednání, tj. až do okamžiku odstranění protiprávního stavu. Lhůta pro uložení pokuty, případně pro zahájení řízení o uložení pokuty, začne běžet teprve od okamžiku ukončení trvajících správního deliktu. Pokaždé, když se správní orgán dozví, že delikvent i nadále udržuje protiprávní stav, počne vždy běžet nová subjektivní lhůta k uložení pokuty.

Správně právní odpovědnost

Odpovědnost za správní delikty:

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

B/ Odpovědnost za přestupky

Procesní předpisy (v platném znění):

Správní řád 500/2004 Sb.

Přestupkový zákon č. 200/1990 Sb.

Složkové předpisy (zvláštní)

Správně právní odpovědnost

Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt anebo o trestný čin.

Není-li protiprávní čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně, výslovně označen jako přestupek, jedná se o **jiný správní delikt**.

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

Postup při aplikaci předpisů:

- Zvláštní předpisy na ochranu životního prostředí (zákon o vodách apod.)
- Správní řád (subsidiárně)

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

Subjekt:

- právnické osoby, fyzické osoby podnikající
- fyzické osoby nepodnikající, resp. každý (např. § 55 lesního zákona, § 4 zákona č. 282/1991 Sb., o ČIŽP)

Objektivní odpovědnost

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

Sankce:

- pokuty
- opatření k nápravě
- odebrání věci
- odejmutí uděleného souhlasu či povolení
- zákaz nebo omezení činnosti



JUDIKATURA

- Trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestnost trestných činů. Je proto vyloučen např. souběh správních deliktů tam, kde se jedná o pokračující, hromadný nebo trvající delikt, pro trestnost jednání musí být naplněna i materiální stránka deliktu a krajní nouze je stavem vylučujícím protiprávnost jednání naplňujícího formální znaky deliktu.

JUDIKATURA

K zásadě ne bis in idem:

- Nejde o dvojí postih za porušení téže právní povinnosti, pokud byl žalobce postižen za porušení právní povinnosti stanovené zákonem o vodách, zatímco v jiném řízení byl proti němu vyvozen postih za porušení povinnosti podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

JUDIKATURA

Zásada absorpční:

- Je-li jedním jednáním či opomenutím naplněna skutková podstata více správních deliktů (souběh), k jejichž projednání je příslušný týž správní orgán, postupuje tento správní orgán analogicky podle ust. § 12 odst. 2 zákona o přestupcích a uloží sankci ve výměře nejprísněji trestného sbíhajícího se deliktu.

JUDIKATURA

- Při úvaze o moderaci uložené pokuty podle ust. § 78 odst. 2 SŘS přihlíží soud k majetkovým poměrům delikventa i v tom případě, že zákon, podle něhož byla pokuta uložena, kritérium majetkových poměrů nezná.

Jiné správní delikty - příklad

Firma Lidl pokácela před svou nově postavenou provozovnou ve Vyškově řadu vzrostlých stromů, aby na supermarket bylo ze silnice pořádně vidět. Občané upozornili na tuto skutečnost orgán ochrany přírody.

Podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. bude sankce uložena?

B/ Odpovědnost za přestupky

Přestupkový zákon

- lex generalis
- princip subsidiarity
- § 45

Jiné zvláštní zákony

- leges speciales
- princip speciality

B/ Odpovědnost za přestupky

- Objekt
- Subjekt
- Objektivní stránka
- Subjektivní stránka

B/ Odpovědnost za přestupky

Okolnosti vylučující protiprávnost:

- nutná obrana
- krajní nouze
- jednání na příkaz

Další okolnosti vylučující protiprávnost

B/ Odpovědnost za přestupky

Sankce :

- napomenutí
- pokuty
- zákaz nebo omezení činnosti
- propadnutí nebo odebrání věci
- jiné podle zvláštních předpisů



Přestupky - příklad

Panu L.H. roste na zahradě stará lípa, obvod jejíhož kmene je větší než 80 cm měřeno ve výšce 130 cm nad zemí. Vzhledem k tomu, že lipové květy mu padají na auto a ničí lak, rozhodl se, že lípu pokácí. Lípa stojí na jeho vlastním pozemku a jako vlastníka pana L.H. nenapadlo, že k tomu musí mít povolení.

Podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. lze uložit sankci za nedovolené kácení?

Trestně právní odpovědnost

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.)



TČ proti ŽP (Hlava VIII):

- ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 293, 294)
- speciální skutkové podstaty (§ 294a a násl.)
- **Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy proti životnímu prostředí:

- poškození vodního zdroje (§ 294a)
- poškození lesa (§ 295-6)
- neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z lodí) (§ 297)
- neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu (298a)
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 299, 300)
- poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 302, 303)
- pytláctví (§ 304)
- neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat (§ 305)
- šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)
- šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy obecně nebezpečné (Hlava VII):

- obecné ohrožení (§ 272-3)
- poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276-7)
- nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281)
- nedovolená výroba a držení jaderného materiálu (§ 282)
- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§ 283)
- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (§ 284)

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy ohrožující zdraví:

- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§ 156-7)

Trestné činy proti majetku:

- poškození cizí věci (§ 228)
- zneužívání vlastnictví (§ 229)

PŘÍKLAD

Dne 4.5. 2006 okolo 17.00 hodiny občan J.K. přijel ve svém autě do lokality zvané Sokolí vrch. Pěšky přešel v horském terénu ke stromu, kde hnízdil sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*). Vyšplhal se na strom k hnízdu, ve kterém se nacházela dvě mláďata sokola. Přestože patří tento druh ke kriticky ohroženým živočichům a je celoročně chráněný, vzal z hnízda a odnesl s sebou starší a silnější mládě.

Při nasedání do auta byl zadržen pracovníky Správy Chráněné krajinné oblasti a předán Policii ČR. Při projednávání svého činu se hájil tím, že mládě sokola neopatřil pro sebe, ale na objednávku známého chovatele.

Jak byste posoudili jeho jednání z hlediska vztahů odpovědnosti? O jaký druh odpovědnosti půjde v daném případě? Jaké důsledky by mělo, kdyby mládě uhynulo? Má tvrzení pachatele, kterým se hájil, význam jako polehčující okolnost?

ZOPK § 87, TZ 299 v 301?

Trestně právní odpovědnost příklad

Na území národního parku narazil strážce přírody při pravidelné kontrole na dvojici mladíků, kteří v podnapilém stavu pálili zapalovačem, šlapali a kopali do několika desítek jedinců skokana hnědého, přičemž následkem tohoto jednání většina z těchto skokanů uhynula. Skokani hnědí, kteří jsou zvláště chránění živočichové, se snažili migrovat přes silnici z louky do blízké tůně.

Strážce přírody mladíky vyzval, aby zanechali svého počínání a prokázali mu svoji totožnost, s tím, že zahájí blokové řízení o udělení pokuty za přestupek.

Mohlo by se jednat v daném případě o přestupek nebo o trestný čin a na základě kterých právních předpisů?

(TZ §§ 299 v 301 v 302 v 325?)(ZOPK § 87)

Trestně právní odpovědnost PO

**Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti
právnických osob a řízení proti nim**

- navazuje na obecné předpisy trestního práva - trestní zákoník a trestní řád
- ve vztahu k nim se uplatní vztah speciality a subsidiarity

Z.č. 418/2011 Sb. o TO PO

Zákon stanoví:

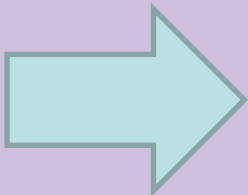
- podmínky trestní odpovědnosti PO
- tresty a ochranná opatření, které lze PO za spáchání stanovených TČ uložit,
- postup v trestním řízení proti PO

Trestně právní odpovědnost PO

- *Poškození a ohrožení životního prostředí*
- *Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti*
- *Poškození vodního zdroje*
- *Poškození lesa*
- *Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek*
- *Neoprávněné nakládání s odpady*
- *Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu*

Trestně právní odpovědnost PO

- *Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami*
- *Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti*
- *Poškození chráněných částí přírody*
taxativní výčet všech TČ



TPO PO

- Trestní odpovědnost právnických osob je definována v závislosti na jednání orgánů či členů orgánů právnické osoby nebo dalších uvedených osob a přičitatelnosti trestného činu právnické osobě.
- Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, nepodaří-li se identifikovat konkrétní fyzickou osobu, jež jednala nedovoleným (a sankcionovaným) způsobem.

TPO PO

- Trestní odpovědnost PO nevyklučuje trestní odpovědnost FO, která v konkrétním případě jednala za společnost.
- Trestní odpovědnost PO nekončí zánikem PO, ale přechází na všechny její právní nástupce.
- PO, proti které bylo zahájeno trestní stíhání, nemůže být do doby jeho pravomocného skončení zrušena a nemůže dojít k její přeměně, ani zániku.

Trestně právní odpovědnost PO

- PO lze postihnout i v případě, že se nepodaří prokázat , která konkrétní FO spáchala TČ
- Taxativní výčet všech TČ
- Zaviněné jednání PO („vina managementu“)
- Odpovědnost zakládá jednání vedoucího (jmenovaného do řídicí funkce i faktického)
- Je-li vyvozena TPO PO, není tím dotčena osobní TPO fyzických pachatelů a naopak
- TPO přechází na právní nástupce PO

TRESTNÍ SANKCE

- Tresty
- Ochranná opatření

Při stanovení druhu trestu a jeho výměry je soud povinen přihlídnout mj. :

- k povaze a závažnosti spáchaného TČ,
- k poměrům PO včetně její dosavadní činnosti a majetkových poměrů...

TRESTNÍ SANKCE

Tresty majetkové:

- propadnutí majetku;
- peněžitý trest a
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Tresty zakazující nebo omezující činnost:

- zákaz činnosti;
- zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení či veřejné soutěži a
- zákaz přijímání dotací a subvencí.

Zrušení PO

Povinnost uveřejnění rozsudku

TRESTNÍ SANKCE

Ochranná opatření:

- zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty

Vztah k řízení o správním deliktu

- Pokud bylo zahájeno trestní stíhání PO, vzniká překážka litispendence, tj. o daném skutku nemůže rovněž probíhat správní řízení.
- To však nebrání tomu, aby v takovém případě příslušný správní orgán přijal opatření nemající primárně sankční povahu, ale povahu preventivní či nápravnou
- Trestní stíhání nelze proti PO zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat, pokud dřívější řízení pro daný skutek proti stejné PO skončilo pravomocným rozhodnutím o správním deliktu.

§ 293 - Poškození a ohrožení životního prostředí

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem **úmyslně** poškodí nebo ohrozí půdu, vodu, ovzduší nebo jinou složku životního prostředí, a to ve **větším rozsahu** nebo na **větším území**, nebo takovým způsobem, že tím může způsobit **těžkou újmu na zdraví** nebo **smrt** nebo je-li k odstranění následků takového jednání třeba vynaložit **náklady ve značném rozsahu**, nebo

kdo úmyslně takové poškození nebo ohrožení složky životního prostředí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 opětovně,
- b) spáchá-li takový čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- c) způsobí-li takovým činem trvalé nebo dlouhodobé poškození složky životního prostředí,
- d) je-li k odstranění následků takového činu třeba vynaložit náklady ve velkém rozsahu, nebo
- e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 298 - Neoprávněné nakládání s odpady

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že přepraví odpad přes hranice státu bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu veřejné moci, anebo v takovém oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v připojených podkladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo, byť i z nedbalosti, v rozporu s jiným právním předpisem ukládá odpady nebo je odkládá, přepravuje nebo jinak s nimi nakládá, a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) spáchá-li takový čin opětovně.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) týká-li se takový čin nebezpečného odpadu.

§ 297 - Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek

(1) Kdo v rozporu s mezinárodní smlouvou, byť i z nedbalosti, vypustí nebo, ač je k tomu povinen, nezabrání vypuštění ropné, jedovaté kapalné nebo jiné obdobné znečišťující látky z lodi nebo jiného námořního plavidla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny, nebo
- b) opětovně.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví,
- b) závažné a rozsáhlé poškození jakosti vody, živočišných nebo rostlinných druhů nebo jejich částí, nebo
- c) poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve velkém rozsahu.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 299 - Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář chráněného druhu a spáchá takový čin na více než dvaceti pěti kusech živočichů, rostlin nebo exemplářů, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) způsobí-li takovým činem dlouhodobé nebo nevratné poškození populace volně žijícího živočicha nebo planě rostoucí rostliny nebo místní populace nebo biotopu zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) způsobí-li takovým činem dlouhodobé nebo nevratné poškození místní populace nebo biotopu kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny.

Občanskoprávní odpovědnost

- Obecná podle OZ (§ 420, 420a - škoda způsobená provozní činností a násl.)
- Zvláštní podle OZ
 - škoda zp. provozem zvlášť nebezpečným (§ 432 OZ)
- zvláštní (podle předpisů práva životního prostředí)
 - z.č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
 - z.č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku
 - z.č. 254/2001 Sb., o vodách (§ 29/2)
 - z.č. 44/1988 Sb., horní zákon (§§ 36 a 37)

Občanskoprávní odpovědnost

NOZ č. 89/2012 Sb.:

§ 2924 Škoda z provozní činnosti

Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.

§ 2925 Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným

(1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; provoz je zvláště nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.

(2) Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá pravděpodobnosti způsobení škody provozem.

(3) Má se za to, že provoz je zvláště nebezpečný, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.

Občanskoprávní odpovědnost

Náhrada škody:

- v penězích (škoda skutečná a ušlý zisk)
- vrácení do původního stavu (NOZ změna!)

Pokud si škodu na svém majetku způsobí sám vlastník, odpovědnostní vztah nevzniká (náhradu za poškozené životní prostředí nelze uplatnit).

Odpovědnost za škodu – příklad 1

V důsledku havárie na polním hořáku uniklo z petrochemického podniku takové množství znečišťujících látek do ovzduší, že to způsobilo rozsáhlé poškození lesních porostů v městečku Hory sv. Kateřiny. Posudte, zda obec, která je vlastníkem poškozených lesů, má nárok na náhradu škody a v čem tato náhrada bude spočívat. (§ 420 a, § 442)

Odovědnost za škodu – příklad 2

Ze Sigmý Lutín uniklo do životního prostředí ředidlo a bylo prokázáno, že v důsledku tohoto úniku došlo ke kontaminaci podzemních vod ve studnách občanů v nedaleké obci.

Jakým způsobem je Sigma Lutín v tomto případě nahradit lidem ztrátu, resp. znehodnocení pitné vody?

(§ 29 odst. 2 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.)

PŘÍKLAD 2a

Majitel studny zjistí, že voda, jíž je oprávněn ze studny odebírat, je znečištěna a znehodnocena

- a) únikem ředidla z nedalekého podniku
- b) průsaky z hnojiště souseda

VZ § 29, 42, 125a písm.l)

OZ - § 420, 420a, § 127

Odpovědnost za škodu – příklad 3

Strážce přírody mladíky vyzval, aby zanechali svého počínání a prokázali mu svoji totožnost, s tím, že zahájí blokové řízení o udělení pokuty za přestupek. Po opakované výzvě začali strážci vyhrožovat a následně jej fyzicky napadli. Strážce utrpěl při následné potyčce zlomeninu čelisti, kvůli které musel být hospitalizován. Jeho kamarád, který mu přispěchal na pomoc, stačil zavolat mobilním telefonem Policii ČR, která oba agresivní mladíky zajistila. Nicméně i kamarádovi strážce stačili způsobit škodu na šatech.

Má kamarád strážce nárok na náhradu škody? Pokud ano, kdo mu ji poskytne a za jakých podmínek?

(§ 81 b z.č. 114/1992 Sb.)

PŘÍKLAD

V Beskydech se vyskytuje 4 členná smečka vlků.

Vlk je kriticky ohrožený druh. Občas strhne nějakou ovci ze stáda. Mají chovatelé ovcí nárok na náhradu škody, kterou jim způsobil vlk a vůči komu by jej měli uplatnit?

Z.č.115/2000 Sb.



Odpořvednost za ekologickou ůjmu

Ekologická ůjma podle:

- a) Z.ř. 17/1992 Sb., o ůivotnřm prostředř
- b) Z.ř. 167/2008 Sb., o předchřzenř ekologické ůjmě a o její nřpravě

Odpovědnost za ekologickou újmu

(Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí)

Znaky ekologické újmy (§ 10 a 27):

- lidská činnost
- ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystému
- příčinná souvislost

Odpořvédnost za ekologickou újmu

Odstraňování ekologické újmy:

- obnovením původního stavu
- kompenzační opatření
- náhrada v peněžích

Oprávněným subjektem je stát.

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Ekologickou újmou se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo; jedná se o změnu na

- 1. chráněných druhích** volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovištích, která má závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů nebo stanovišť, s výjimkou nepříznivých účinků vyplývajících z jednání provozovatele, k němuž byl oprávněn podle § 5b, 45i a 56 zákona o ochraně přírody a krajiny; kritéria pro posouzení významu účinků na dosahování nebo udržení příznivého stavu ochrany chráněných druhů a přírodních stanovišť jsou stanovena v příloze č. 3 k tomuto zákonu,
- 2. podzemních nebo povrchových vodách** včetně přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, která má závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo na její ekologický potenciál, s výjimkou nepříznivých účinků v případech stanovených podle § 23a odst. 4 a 7 vodního zákona, nebo
- 3. půdě** znečištěním, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj,

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Odpovědnost provozovatelů činností uvedených v příloze - objektivní za výsledek v podobě ekologické újmy nebo její hrozby (i bez porušení právních povinností)

Odpovědnost provozovatelů jiných činností, které jsou vykonávány v rozporu s právními předpisy, za škodu na zvláště chráněných druzích a jejich stanovištích

Negativní vymezení věcné a časové působnosti

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

- Princip prevence
- Princip znečišťovatel platí
- Princip naturální restituce

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip prevence:

- Povinnost provozovatele provádět preventivní opatření i v případě, že ke škodám na životním prostředí dosud nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod
- Povinnost informovat příslušný úřad
- Povinnost přijmout nápravná opatření za účelem omezení dalších škod
- Finanční zajištění (§ 14/3 – výjimky)
- Hodnocení rizik činností v příloze č. 1

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip znečišťovatel platí:

- náklady potřebné na předcházení ekologické újmě nebo na její nápravu,
- náklady na zjištění a posouzení ekologické újmy, posouzení vzniku její bezprostřední hrozby,
- náklady na řízení,
- náklady na provedení preventivních nebo nápravných opatření nebo jejich vymáhání od provozovatele,
- náklady na sběr dat, na sledování a kontrolu
- další náklady související s předcházením ekologické újmě nebo s její nápravou.

Výjimky z povinnosti provozovatele hradit náklady (§12)

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip naturální restituce:

- upřednostnění nápravných opatření před peněžními kompenzacemi
- obnovení stavu nebo nahrazení životního prostředí